

Emir Sader: “Els efectes del neoliberalisme han estat profunds”

Emir Sader s'inicià a la política als 15 anys. Avui, és un intel·lectual compromès amb les causes populars, un estudiós de la realitat sociopolítica llatinoamericana, l'obra del qual s'inscriu en el corrent del raonament crític d'enfocament marxista.

En el seu article “Hegemonía y contra-hegemonía para otro mundo posible”, planteja que la marginació de la meitat de la humanitat –que viu fins i tot amb dos dòlars diaris– hauria d'establir els principis d'una nova economia.

Sí, al meu entendre, s'hauria de donar forma a un model d'economia més solidari en què les motivacions econòmiques i les condicions socials d'existència de la humanitat estiguessin profundament interrelacionades.

Lluny d'això, l'economia mercantilitzada desatén gairebé la meitat de la població mundial, margina continents sencers perquè no són mercats amb alt poder adquisitiu, perquè no tenen infraestructura moderna i perquè no disposen, en general, de mercaderies altament valorades en el mercat internacional o de mà d'obra altament qualificada.

Per combatre els pitjors efectes de l'economia liberal de mercat, hauríem d'impulsar una economia basada en el comerç just i solidari.

En aquest sentit, l'Amèrica Llatina és un escenari d'experiències molt interessants. Un bon exemple és la iniciativa Alternativa Bolivariana para las Américas (ALBA), un tractat contraposat a l'ALCA, que proposa un sistema alternatiu al lliure comerç, basat en un comerç més just, on cada país subministra el que pot i percep el que necessita. Aquí, els intercanvis no són mercantils ni s'ajusten als preus de mercat, sinó que, com en el cas de Cuba i de Veneçuela, s'intercanvien serveis mèdics o d'educació per petroli. A Cuba i a Veneçuela, s'hi han sumat últimament Bolívia i Nicaragua, en qualitat de membres de l'ALBA, i com a participants, l'Equador i Haití.

C. Ortega / Direcció General de Cooperació

Segons el seu parer, el neoliberalisme ha desarticulat les polítiques socials a l'Amèrica Llatina.

Els efectes del neoliberalisme a l'Amèrica Llatina han estat profunds i regressius. El nostre continent ha estat una zona privilegiada d'aplicació d'aquest model, després que les dictadures militars destruïssin l'esquerra i aplanessin el camí als plans neoliberals.

Avui, l'Amèrica Llatina sofreix la dura ressaca d'aquesta aventura. Les polítiques neoliberals han desfet els sindicats, han expropiat els drets als treballadors, han neutralitzat la resistència de la població i han portat a la situació laboral actual, caracteritzada per la precarització i la informalització del treball.

Crec que, ara mateix, el més urgent és retornar els drets als treballadors, oferir-los un treball decent, segur i un salari just. I per això el primer que s'ha de fer és impulsar de manera decidida polítiques d'ocupació formal.

“Per combatre els pitjors efectes de l'economia liberal de mercat, hauríem d'impulsar una economia basada en el comerç just i solidari”

oliberalisme a l'Amèrica Llatina nds i regressius”

L'informe *Desigualdad en América Latina y el Caribe: ¿ruptura con la historia?*, confirma que, com a resultat de les polítiques liberals, el país més equitatiu de l'Amèrica Llatina, en termes de renda, és més desigual que el país més injust d'Europa.

En efecte, i si no s'apliquen programes econòmics centrats en la distribució de la renda i no en l'estabilitat monetària i en l'ajust fiscal, aquesta situació d'enorme desigualtat tendirà a empitjorar.

I d'aquesta manera, la situació dels sectors més afectats pels pitjors efectes del liberalisme: adults grans, dones, indígenes i, sobretot, nins.

Tot plegat produirà un augment de la violència, ja que segons el Banc Interamericà de Desenvolupament (BID), autor de l'informe, la proliferació de la violència es troba directament associada a l'augment de la misèria i de la indigència en el continent.

Però vull remarcar que el país més just del món és Cuba, no pel fet de ser llatinoamericana, sinó perquè és socialista.

Vostè destaca com un dels temes que més urgeixen, els milions de joves llatinoamericans que es troben al llindar de la societat, sense feina i fora del sistema educatiu.

Sí, és un tema fonamental, i des del punt de vista social ens hem de plantejar com arribar als joves i nins pobres de la perifèria de les grans ciutats. Se'ls ha d'ajudar a prendre consciència de si mateixos, que no busquin solucions en la violència o en les religions evangèliques, sinó en la comprensió social, cultural, històrica dels processos polítics, les raons per les quals són el que són, perquè treballen i no tenen els béns que a ells els agradaria tenir, perquè no tenen la informació que necessiten.

Crec que les nostres universitats no compleixen les funcions que haurien de tenir; continua essent un privilegi anar a una universitat pública. Cal lluitar per la gratuïtat, universalitat i qualitat de l'ensenyament, com a condició, i això és responsabilitat dels intel·lectuals, dels professors, dels estudiants.

“Mentre no considerem els destins d'Àfrica –i de les regions més pobres del planeta– com a prioritat mundial, no canviarem l'actual escenari ideològic”

D'ençà que se celebrà el primer Fòrum Social Mundial (2001), l'escenari polític llatinoamericà ha canviat. Quina impressió en té ara (que acaba de celebrar-se la sisena edició del fòrum), sobre la major presència de governs d'esquerra i progressistes al continent?

A l'Amèrica Llatina veiem com s'inicia una etapa nova, postneoliberal. Això passa a Veneçuela, a l'Equador i, sobretot, a Bolívia, on la combinació de sublevació popular, amb solució política institucional, ajuda a refundar l'Estat, a construir un Estat multinacional i multiètnic.

Qui construeix el nou món possible són governs estretament identificats amb els moviments socials, que han protagonitzat la resistència al neoliberalisme. Les forces que tiren endavant aquests processos són aquelles que no s'han quedat en l'esfera social, sinó que han evolucionat i articulat l'esfera social amb l'esfera política, disputant hegemonia, enfront de la crisi del neoliberalisme, i han obert una etapa postneoliberal a l'Amèrica Llatina; és el que han fet Bolívia, Veneçuela i l'Equador.

Emir Sader (São Paulo, 1943), és sociòleg i exerceix de professor a les universitats de São Paulo i de l'Estat de Rio de Janeiro, on també dirigeix el Laboratorio de Políticas Públicas. A més, és secretari executiu del Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales (CLACSO). Ha escrit i coordinat gairebé mig centenar de llibres sobre ciències socials, història, filosofia i teoria política. Col·labora habitualment en mitjans periodístics com ara *Carta Maior*, *Le Monde Diplomatique* o *La Jornada*.